

La crítica cultural dins la maquinària neoliberal

Published by [Interacció](#) [1] on 16/02/2017 - 10:15 | Last modification: 15/05/2026 - 12:16

El text de César Rendueles publicat a *Perifèrica Internacional* és una de les impugnacions més severes al relat beneït de les “classes creatives” i de la cultura com a motor natural de transformació social. Escrit en ple període posterior a la crisi financera i a l’esclat del relat de la bombolla immobiliària espanyola, l’article proposa una lectura especialment dura del paper que han jugat els sectors culturals en la consolidació del capitalisme postfordista. El problema, segons Rendueles, no és que la cultura hagi estat despolititzada. El problema és més profund: la cultura crítica ha acabat funcionant com a legitimació sofisticada de la precarització, de la mercantilització i de les noves desigualtats.

La cultura crítica també pot convertir-se en infraestructura simbòlica de la gentrificació, la precarització i el consum urbà sofisticat.

L’article arrenca amb una escena significativa: treballadors tecnològics que rebutgen ser exclosos dels drets laborals sota el discurs de la creativitat i l’autonomia. Rendueles utilitza aquesta imatge per descriure el sector cultural espanyol, on la precarietat ha estat sovint acceptada o romantitzada sota la idea que artistes, creadors i mediadors no formen part del món ordinari del treball. Aquesta crítica connecta directament amb una de les grans promeses dels anys noranta i dos mil: la idea que la cultura i les indústries creatives podien substituir el vell model industrial i actuar com a nou motor econòmic.

Però el text no es limita a qüestionar les condicions laborals del sector cultural. Rendueles descriu la cultura contemporània com un dispositiu central en la legitimació simbòlica de la gentrificació, de l’urbanisme especulatiu i del consum sofisticat. El “model Guggenheim”, les smart cities, els centres culturals de nova generació i les polítiques urbanes basades en la creativitat apareixen aquí no com a processos emancipadors, sinó com a formes

culturalment refinades d'acompanyar la financiarització i la desigualtat.

Un dels aspectes més rellevants del text és la crítica al tecnoutopisme cultural. Rendueles assenyala com museus, centres culturals i discursos sobre innovació han assumit amb entusiasme les narratives digitals vinculades a la col·laboració, la creativitat i la connectivitat, mentre queden pràcticament invisibilitzades les noves formes de precarització laboral i consumisme tecnològic. La cultura crítica, lluny de resistir aquests processos, ha contribuït a fer-los socialment desitjables.

El text és especialment útil perquè evita dues simplificacions freqüents: ni considera el sector cultural com una víctima innocent del neoliberalisme, ni redueix la cultura a pura mercaderia. El que descriu és una incorporació orgànica dels discursos crítics dins la pròpia lògica del capitalisme contemporani. La creativitat, la flexibilitat, la cooperació o l'autorealització ja no funcionen necessàriament com a valors emancipadors. També poden operar com a llenguatge legitimador d'un mercat laboral insegur i d'un model urbà desigual.

Referència

César Rendueles (2016). *Las paradojas de la cultura crítica. Las clases creativas como intelectualidad orgánica del capitalismo postfordista*. *Periférica Internacional*, 17, 19–25. <https://doi.org/10.25267/Periferica.2016.i17.03> [2]

Categories: Publicacions acadèmiques

Categories: Recursos i publicacions

Tags: pensament cultural

Tags: treball cultural i professionals

Tags: desigualtats culturals

Tags: economia de la cultura

Tags: governança cultural

- [3]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2017/critica-cultural>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <https://doi.org/10.25267/Periferica.2016.i17.03>

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/6455>